

**Ghid metodologic
de realizare a lucrărilor științifice**

ANCA-TEODORA ȘERBAN-OPRESCU

**Ghid metodologic
de realizare a lucrărilor
științifice**

EDITURA UNIVERSITARĂ
București, 2015

Redactor: Gheorghe Iovan
Tehnoredactor: Ameluța Vișan
Coperta: Monica Balaban

Editură recunoscută de Consiliul Național al Cercetării Științifice (C.N.C.S.) și inclusă de Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare (C.N.A.T.D.C.U.) în categoria editurilor de prestigiu recunoscut.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

ȘERBAN-OPRESCU ANCA-TEODORA

Ghid metodologic de realizare a lucrărilor științifice /

Anca-Teodora Șerban-Oprescu. - București : Editura Universitară,
2015

ISBN 978-606-28-0236-3

001.891

DOI: (Digital Object Identifier): 10.5682/9786062802363

© Toate drepturile asupra acestei lucrări sunt rezervate, nicio parte din această lucrare nu poate fi copiată fără acordul Editurii Universitare

Copyright © 2015
Editura Universitară
Editor: Vasile Muscalu
B-dul. N. Bălcescu nr. 27-33, Sector 1, București
Tel.: 021 – 315.32.47 / 319.67.27
www.editurauniversitara.ro
e-mail: redactia@editurauniversitara.ro

Distribuție: tel.: 021-315.32.47 / 319.67.27 / 0744 EDITOR / 07217 CARTE
comenzi@editurauniversitara.ro
O.P. 15, C.P. 35, București
www.editurauniversitara.ro

Cuprins

Prefață.....	9
I. Ce înseamnă munca de cercetare pentru un material scris de tip licență sau disertație master ...	12
Un start bun	15
Lucrează eficient.....	16
Evitarea celor mai frecvente greșeli:.....	18
II. Alegerea subiectului cercetării. Cum te decizi asupra unei teme de investigat.....	20
Decide ce ți-ar plăcea să cercetezi mai îndeaproape, ce te interesează	21
Ține cont de opțiunile care îți sunt la îndemână	24
Alți factori de care trebuie să ții cont.....	26
III. Structurarea materialului sub formă de plan pentru licență sau disertație	33
Avantajele unui plan structurat de cercetare	34
Alcătuirea structurii planului de cercetare.....	39

IV. Cercetarea. Tipuri de cercetare. Metode de cercetare	43
Ce este cercetarea?	45
Tipuri de cercetare.....	46
Abordări în cercetare	50
Întrebările de cercetare. Ipoteza de lucru	64
Colectarea datelor	78
V. Structura unei lucrări de licență sau disertații de master.....	81
Prima Parte: Stadiul Actual al Cercetării (sau Stadiul Cunoașterii)	81
Descriere Stadiu Actual	83
De ce trebuie alcătuit Stadiul Actual?	86
Relația dintre întrebarea de cercetare și Stadiul Actual.....	89
Redarea informației	92
Cum începi să scrii la Stadiul Actual.....	103
A Doua Parte: Studiul de Caz.....	107
Descrierea metodei studiului de caz.....	107
Scrierea studiului de caz.....	110

VI. Pericole ale scrisului de tip academic: Plagiatul.	
Tehnici de evitare	119
Ce este plagiatul?	122
Rezumarea și parafrizarea ca metode/tehnici de evitare a plagiatului.....	129
Metode de parafrizare	132
Folosirea citărilor	137
VII. Trimiterea la surse. Referințele	145
Principalele sisteme de citare sau de a face referințe.....	146
Localizarea datei de publicare	148
Reguli pentru citarea în sistem Harvard/APA	149
VIII. Prezentarea cercetării	153
Prezentarea orală	154
Redactarea cercetării.....	165
Bibliografie.....	169

Prefață

Concepută sub forma unui ghid esențial de supraviețuire, sau a unui manual în redactarea lucrărilor științifice pentru studenți la nivel de licență și nu numai, cartea de față a fost alcătuită din nevoia acut resimțită a studenților de a le fi explicate practic și la obiect câteva reguli de bază, oneste și aplicabile în redactarea lucrărilor lor de licență sau master.

Cartea a fost concepută ținând cont de ceea ce, în general, universitățile cer ca reguli în redactarea lucrărilor de licență sau a disertațiilor de master, de propria mea experiență și cea a colegilor mei în predarea metodologiei cercetării, dar și ținând cont de observațiile, grijile și comentariile studenților, făcute în timpul cursului și seminarului la această materie. Nevoia de a fi informați pe această temă, seriozitatea și responsabilitatea de care au dat dovadă aceștia din urma în a își însuși reguli esențiale în redactarea studiilor lor, m-au făcut să reunesc materiale prezentate și lucrate cu ei, într-un tot unitar care să fie coerent și ușor de parcurs. Observația studenților că materia Seminar Științific sau Metodologia Cercetării ar trebui inserată în curricula universitară chiar din anul I (nu semestrul

1 sau 2 din anul 3) și că majoritatea subiectelor dezbătute și studiate la această materie le-ar fi fost de real ajutor încă din primele semestre de învățământ terțiar, m-au îndemnat să lucrez intens la acest ghid.

Ghidul poate fi citit ca întreg, dar și pe anumite părți, în funcție de interes sau de nevoia de informație într-un anumit punct al elaborării lucrării de cercetare. Pe scurt, ghidul are opt capitole, ce urmăresc teme esențiale de interes în acest proces:

Prima Parte: Stadiul Actual al Cercetării (sau Stadiul Cunoașterii)

- I. Ce înseamnă munca de cercetare pentru un material scris de tip licență sau disertație master
- II. Alegerea subiectului cercetării. Cum te decizi asupra unei teme de investigat
- III. Structurarea materialului sub formă de plan pentru licență sau disertație
- IV. Cercetarea. Tipuri de cercetare. Metode de cercetare
- V. Structura unei lucrări de licență sau disertații de master

A Doua Parte: Studiul de Caz

- VI. Pericole ale scrisului de tip academic: Plagiatul. Tehnici de evitare
- VII. Trimiterea la surse. Referințele
- VIII. Prezentarea cercetării

Majoritatea sfaturilor și comentariilor făcute sunt cele pe care le ofer studenților la cursuri și seminarii în mod curent. În același timp, materialul se bazează pe note de curs și seminar construite pe marginea informațiilor oferite în principal de cartea lui Martin Davies *Study Skills for International Postgraduates* (2011), alături de multe alte trimiteri bibliografice și remarci proprii.

De asemenea, doresc să îi mulțumesc Irinei Nicoleta Scarlat, fostă studentă la master, antreprenor și persoană extrem de dedicată mai multor proiecte extraordinare, pentru implicarea deosebită în activitățile didactice și nu numai, dar, mai ales pentru permisiunea acordată de a reproduce o parte din munca sa de cercetare ca exemplu de bune practici în cadrul acestui ghid.

Sub această formă, sunt convinsă că ghidul poate fi îmbogățit, îmbunătățit, însă îl consider un prim pas în efortul de a ușura și eficientiza munca studenților.

Anca-Teodora Șerban-Oprescu

I. Ce înseamnă munca de cercetare pentru un material scris de tip licență sau disertație master

Lucrările de licență, sau disertațiile pentru master sunt exerciții extinse de scris și contribuie în mod semnificativ, atât la alcătuirea unei lucrări bune la finalizarea anilor de licență sau de master, cât și la abordarea cu succes a proiectelor și referatelor scrise pe parcursul anilor de studiu. Este logic, prin urmare, ca acestea să fie elaborate cu profesionalism și seriozitate. Acest capitol introduce și oferă strategii care te vor ajuta să începi bine aceste demersuri.

Focus pe

- Un start bun
- Lucrează eficient
- Evitarea celor mai frecvente greșeli

Versiunea terminată a lucrării de licență sau a disertației la nivel de master, sau a formei finale a proiectului tău va fi cu siguranță unul din momentele cele mai importante din cariera academică. În cele mai bune cazuri, versiunea finală va fi rezultatul multor săptămâni și/sau luni de muncă serioasă.

Documentul final trebuie să reprezinte un corolar al realizărilor universitare și să ofere dovada unor aptitudini academice avansate în cadrul domeniului absolvit. Realizarea acestui tip de document necesită efectuarea cercetării, gândire, analiză, scriere și prezentare, procese ce presupun adâncire în materialul de studiu conex disciplinei alese, precum și reușita de a oferi un material original, o lucrare originală. În unele cazuri, noțiunile și problemele dezbătute pot face dovada unor abilități ce pot fi foarte strâns legate de cele pe care studentul licențiat sau masterandul le vor folosi la locul de muncă și, într-un interviu pentru un job acest lucru va fi foarte bine văzut, ca și abilitatea de a transfera noțiunile teoretice și practice la locul de muncă. În mediul academic, precizia, complexitatea și calitatea materialelor scrise se traduc direct în note bune pe parcursul anilor de studiu, cât și succesul asigurat la susținerea licenței sau a disertației la nivel de master.

Toate acestea sunt doar câteva dintre motivele pentru care ar trebui să te strădui să ajungi la un produs final foarte bun și pentru a face acest lucru trebuie să ai un scop clar, structură și disciplină în depunerea eforturilor.

Pe parcursul acestui ghid, voi încerca să ofer materiale generice, dar vor exista capitole și secțiuni care se concentrează pe metode și tehnici relevante pentru anumite tipuri de documente.

Sarcina ta este să selectezi materialul relevant pentru nevoile personale.

Un start bun

În acest capitol pun accentul pe stabilirea unui traseu și a unor obiceiuri bune de lucru. Mulți studenți pierd vremea până își dau seama ce vor exact să facă și sunt foarte confuzi asupra temei pe care vor să o dezvolte, astfel că, încă de la început, pierd foarte mult timp prețios. Lucrul de făcut încă de la început este să fii concentrat și să stabilești exact ce vrei să faci. Pentru a reuși acest lucru ar trebui să:

- **Asigură-te că știi exact ceea ce trebuie să obții la final ca material scris.** Alege domeniul și materia care te interesează în vederea dezvoltării unui subiect. Studiază notele de curs și seminar, manual/e, alte materiale adiacente, vorbește cu profesorul pe care l-ai dori ca și coordonator.
- **Începe să citești, să te informezi pe tema subiectului pe care ai vrea să-l dezvolți.** S-ar putea să ți se pară dificil sau să ai impresia că unii termeni sunt prea complecși. Dacă, dimpotrivă, ești confortabil cu subiectul, profită pentru a citi mai mult. Vezi/revezi materia/materiile adiacente, citește articole

legate de subiect (atât articole științifice, cât și ceea ce apare în mass media pe subiect), întrebă. Nu ezita să iei notițe, să păstrezi scrise idei bune care îți vin pe măsură ce citești sau te informezi; dacă te gândești la o analiza pe baza unor date culese, organizează din timp culegerea datelor astfel încât să le ai la îndemână pentru când te vei apuca de analizat și sintetizat. Cu cât te familiarizezi mai mult cu subiectul, cu atât mai bine.

- **Nu sta liniștit în ideea că mai sunt săptămâni sau luni bune până când trebuie predat materialul scris.** Majoritatea foștilor studenți îți vor spune că fiecare etapă a scrierii le-a luat mai mult decât alocaseră și dacă ar fi să o ia de la capăt cu siguranță s-ar organiza mai din timp și mai bine.

Lucrează eficient

A munci eficient înseamnă să îți organizezi timpul și să nu pierzi din vedere niciun moment scopul cercetării sau rezultatul pe care vrei să-l scoți în evidență. Dacă te organizezi, vei avea mai mult timp să te relaxezi, să te gândești, să nu simți presiunea termenului limită care se apropie și care, de cele mai multe ori, este motivul pentru care majoritatea încetăm să mai gândim, ne pierdem interesul și nu ducem la bun sfârșit un proiect care avea potențial.

Lucrul eficient constă în:

- Gândește și planifică dinainte fiecare zi
- Înțelege ce vrei să realizezi în acea zi
- Începe lucrul cât mai repede
- Prioritizează
- Evită distragerea atenției (pune-ți în gând ca pe parcursul acelei părți a zilei destinată lucrului să nu răspunzi la telefon, să nu îți verifici mail-ul sau site-urile de socializare, să nu ai televizorul pornit etc.)
- Ține sau menține punctul de lucru (biroul) în ordine. Sau fă ordine pe birou înainte de a te apuca de lucru.
- Fă pauză când simți nevoia, dar nu o prelungi – 10 minute sunt de ajuns.

Eficiența înseamnă și urmărirea scopului și dozarea efortului pentru a atinge acest scop în condiții optime. Pentru asta ai nevoie să:

- Începe să iei notițe. A lua notițe face parte din procesul de scriere și redactare a lucrării. De multe ori, dintr-o idee notată vei dezvolta un întreg capitol sau sub-capitol. Luarea notițelor contribuie la dezvoltarea în sine a propriei tale voci, a propriului tău stil de scris și te ajută la înțelegerea mai bună a materialului parcurs
- Ține minte în permanență scopul și rezultatul/ rezultatele la care vrei să ajungi

- Setează ținte realiste, alocă timp rațional și monitorizează progresul

Evitarea celor mai frecvente greșeli:

Teza de licență sau disertația de master va fi probabil cel mai extins material scris care îți va fi cerut în anii educației formale. Acest tip de material nu necesită numai abilități de cercetător și de cunoscător în profunzime al subiectului ales, ci multe alte abilități de care e posibil să nici nu îți dai seama. E foarte probabil ca nici după terminarea lucrării să nu îți dai seama de câte abilități ai avut nevoie sau ți-ai dezvoltat. Mai jos, câteva dintre riscurile acestui proces complex, astfel încât să te gândești din timp la feluri de a le evita:

- S-ar putea să subestimezi cât timp îți va lua să faci cercetarea
- O bună parte din lecturile inițiale se vor dovedi a nu îți fi de folos
- S-ar putea să ai greutate la redactare și să îți dai drumul mai greu la scris
- Va trebui să organizezi cantități mari de informație (mult mai mult decât pentru un referat sau un proiect la seminar/curs)
- Va trebui să notezi exact sursele de unde îți preiei informațiile pentru a îți fi ușor la referințe și citări

- Va trebui să iei în considerare forme complexe de analiză a datelor și să adopți un stil profesionist de prezentare a informațiilor
- S-ar putea să subestimezi timpul dedicat scrisului sau să suferi de 'blocajul scriitorului'. Blocajul scriitorului este un fenomen des întâlnit. Sunt zile în care scrii pagini întregi fără efort și de bună calitate, dar și zile în care te lupți cu fiecare alegere a unui cuvânt sau construcție a frazei. Nu trebuie să te sperii. Este un lucru perfect normal. Important este ca, per total, timpul alocat unei secțiuni/părți/capitol să fie cât de cât respectat.
- Va trebui să ai grijă să respecti drepturile de autor, să nu comiți plagiat; va trebui să folosești modalități de a evita aceste lucruri
- Va trebui să aloci timp de discuții cu coordonatorul de licență sau de disertație. Cere feedback și acționează în consecință. Alocă timp pentru ajustări conform recomandărilor.
- Ai grijă să respecti programul pe care ți l-ai făcut. La finalul fiecărei zile întreabă-te dacă ai făcut ce ți-ai propus pentru acea zi, ce poți îmbunătăți, ce trebuie să faci în continuare?

